

**АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ
У СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НЕФІЛОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ**

4. Myronov, A.A. (2012). Dynamyka urovnia skorostnoi y skorostno-sylovoi podhotovlennosti [Dynamics of the level of speed and speed-power readiness]. *Slobozhanskiy scientific and sports bulletin*. Vol. 4, pp. 66–69. [in Ukrainian].

5. Khmelnytska, I.V. (2000). Biomekhanichniy video-kompiuterniy analiz sportyvnykh rukhiv : metodychniy posibnyk [Dynamics of the level of speed and speed-power readiness]. *Slobozhanskiy scientific and sports bulletin*. Kyiv, 56 p. [in Ukrainian].

6. Berger, J. (1994). Die Struktur des Trainingsprozesses [The structure of the educational process]. In: *Training swissenshaft*. Berlin: Sportverlag; S. 419–31. [in German].

7. Bompa, T. (1991). A model of an annual training programme for sprinter. *IAAF*. 6 (1), pp. 47–51. [in English].

8. Bompa, T. & Haff G.G. (2009). Periodization: Theory and methodology of training. *Human Kinetics*; 424 p. [in English].

9. Debaere, S., Delecluse, C., Aerenhouts, D., Hagman, F. & Jonkers I. (2013). From block clearance to sprint running Characteristics underlying an effective transition. *Journal of Sports Sciences*. 31 (2), pp. 137–149 [in English].

Стаття надійшла до редакції 10.01.2023

УДК 81'272

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.273167>

Лілія Дмитрук, кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української та іноземних мов
Вінницького національного аграрного університету
Оксана Волошина, кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри української та іноземних мов
Вінницького національного аграрного університету

**АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ
У СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НЕФІЛОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ**

У статті детально проаналізовано і розкрито суть понять “компетентність”, “професійна компетентність”, “професійна мовнокомунікативна компетенція”. На основі аналізу наукових праць дослідників визначено аспекти професійної компетентності, розкрито сутність поняття “професійної компетентності” через ключові компоненти та їх зміст. Упорядковано визначення поняття “професійна мовнокомунікативна компетенція”. Виокремлено найважливіші функції формування професійної компетенції студентів нефілологічного профілю. Акцентовано на важливості формування професійної мовнокомунікативної компетентності та на специфіці навчання студентів української мови у закладах вищої освіти нефілологічного напрямку. Узагальнено, що успішною професійною підготовкою майбутнього випускника закладу вищої освіти вважається сформованість професійних компетентностей.

Ключові слова: компетентність; професійна компетентність; професійна мовнокомунікативна компетенція; українськомовна комунікативна компетенція.

Літ. 12.

Liliia Dmytruk, Ph.D. (Philology), Associate Professor,
Associate Professor of the Ukrainian and Foreign Languages Department
Vinnytsya National Agrarian University
Oksana Voloshyna, Ph.D. (Philology), Associate Professor,
Associate professor of the Ukrainian and Foreign Languages Department
Vinnytsya National Agrarian University

**ASPECTS OF FORMING PROFESSIONAL COMPETENCES
OF NON-LINGUISTIC STUDENTS AT HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS**

The article analyzes and highlights the essence of the concepts “competence”, “professional competence”, “professional linguistic and communicative competence”. Based on the analysis of scientific research papers, the aspects of professional competence are determined, the essence of the concept “professional competence” is revealed through the key components of professional competence and their content. The definition of the concept “professional linguistic and communicative competence” is clarified, and it is defined as the availability of professional and communicative skills of an individual to communicate in typical conditions of professional activity, to have the potential of professional discourse, to represent normative educational and scientific, professionally oriented texts that can be easily perceived as well as the ability to resolve communicators. The most important functions of professional competence formation of non-linguistic students, in particular, cognitive, compensatory, diagnostic, project-prognostic, and adaptation functions, are specified. It is stated that a required level of professional Ukrainian-language communicative competence of non-linguistic students requires possession of such skills as communicative and professional communicative skills. The importance of formation of professional linguistic and communicative competence is emphasized as well as the specifics of teaching Ukrainian language students in non-linguistic higher education institutions. In general, successful professional training of future graduates of higher education institutions is based on the formation of professional competencies including specific knowledge, field-specific skills and abilities, ways of thinking

that are necessary for the effective performance of certain activities in a particular professional sphere, as well as understanding of responsibility for one's actions.

Keywords: *competence; professional competence; professional linguistic and communicative competence; Ukrainian-language communicative competence.*

Постановка проблеми. Перехід сучасної освіти, зорієнтованої на результат, – це спроба трансформувати традиційну систему навчання у систему, яка задовольняє сучасні потреби ринку праці, шляхом підготовки компетентних фахівців. Така підготовка передбачає чітке усвідомлення суб'єктами навчально-виховного процесу закладів вищої освіти, які компетентності потрібно сформувати у студентів, щоб дати їм можливість ефективно використовувати свої знання. Зазначимо, що процес навчання професійних дисциплін у закладах вищої освіти базується на закономірностях компетентнісного підходу, який передбачає сформованість у студентів конкретних компетентностей у процесі вивчення дисциплін курсу. Крім того, студент може сам обирати, які компетентності він бажає у собі сформувати для майбутньої професійної діяльності. Звідси випливає, що методологічним орієнтиром цільового навчання є так само компетентнісний підхід, сутність якого полягає у формуванні компетентностей, які забезпечують фахівцю успішну професійну діяльність.

Інтегруючись у європейський простір, освітня парадигма України передбачає зосередження на положенні про те, що основними результатами діяльності закладу вищої освіти має стати не система знань, умінь та навичок сама собою, а сформованість сукупності ключових компетентностей спеціаліста в певній професійній сфері, причому сукупність компетентностей спеціаліста певної галузі визначається державними класифікаторами професій. Реєстр компетентностей може бути використаний як при проєктуванні навчальних програм, що дасть змогу студентам усвідомлено й індивідуально вибирати навчальні програми, так і для побудови і реалізації програм та процедур сертифікації спеціаліста. Звідси виникає необхідність розглядати професійну підготовку студентів з позицій компетентнісного підходу, який нами вважається способом досягнення нової якості освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останнім часом проблема професійної компетентності фахівців перебуває в центрі уваги дослідників. Цей факт є визнанням того, що професійна компетентність відіграє провідну роль у педагогічній діяльності. Питаннями педагогічної компетентності займалися такі дослідники, як В. Адольф, Ю. Варданян, Е. Зеєр, І. Зязюн, І. Колесникова, Н. Кузьміна, А. Маркова, Л. Мітіна, Е. Рогов, Є. Сахарчук, В. Сериков, В. Синенко, А. Щербаков, які зазначили, що компетентнісний підхід, на відміну від традиційного, розглядається не як кількість засвоєної інформації, а як здатність особистості діяти в різних, у тому

числі нестандартних ситуаціях. У дослідженнях і публікаціях цих та інших вчених започатковано розв'язання нашої проблеми.

Метою статті є розкрити поняття компетентностей, зокрема поняття професійна компетентність та професійна мовнокомунікативна компетентність, виокремити професійну компетентність фахівця будь-якої галузі та сутність компетентнісного підходу у професійній підготовці студентів закладів вищої освіти нефілологічного профілю. Щоб краще зрозуміти формування професійних компетентностей, доцільно проаналізувати сутність компетентнісного підходу в педагогічній теорії та практиці.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах соціально-економічного та інформаційного прогресу характер професійної діяльності вимагає мобільності, гнучкості, готовності до здійснення педагогічної діяльності, постійного підвищення загальної та професійної культури. У Законі України “Про вищу освіту” компетентність визначається як динамічна комбінація знань і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність людини здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність [7]. Компетентність характеризує здатність людини застосовувати знання та вміння у різноманітних соціальних, професійних ситуаціях, кваліфіковано виконувати певну професійну діяльність.

Сьогодні у науці відсутній однозначний підхід до визначення понять “компетентність”, “професійна компетентність”. Для того, щоб ефективно користуватися своїми повноваженнями і правами, фахівець повинен бути грамотним і володіти набором компетенцій, заданих щодо предмета професійної діяльності. Компетенцію у цьому випадку розглядають як відчужену, наперед задану соціальну і професійну вимогу до підготовки спеціаліста, необхідну для його ефективної професійної діяльності. Загалом, компетенція – це сукупність взаємозв'язаних якостей особи (знань, умінь, способів діяльності, досвіду), заданих стосовно певного кола предметів і процесів та необхідних для якісної продуктивної діяльності відносно них. Компетенція зумовлена посадою, соціальним статусом, службовими обов'язками фахівця [2].

Поняття “компетентний” стосується особи, яка володіє компетенцією, і є оцінною категорією щодо ефективного виконання своїх повноважень або функцій. Компетентність виступає в українській і російській мовах як якість, яка дозволяє їй (або навіть дає право) розв'язувати певні завдання, виносити рішення, судження у певній галузі. Основою цієї

якості є знання, обізнаність, досвід соціально-професійної діяльності людини. Компетентність – це інтегративне утворення особистості, що поєднує у собі знання, уміння, навички, досвід і особистісні якості, які обумовлюють прагнення, готовність і здатність розв'язувати проблеми і завдання, що виникають у реальних життєвих ситуаціях, усвідомлюючи при цьому значущість предмета і результату діяльності. Компетентність виявляється в успішно реалізованій у діяльності компетенції і включає особисте ставлення до предмета і продукту діяльності. Поняття “компетентності” відображує внутрішній бік діяльності суб'єкта з реалізації тих цілей, які задані в понятті компетенції. Предметна галузь застосування компетентності надає їй специфічності й конкретності. З цієї точки зору виділяються різні види компетентності – соціальна, інформаційна, комунікативна, професійна тощо.

Професійна компетентність – це складне утворення, що “вміщує комплекс знань, умінь, властивостей і якостей особистості, що забезпечують варіативність, оптимальність та ефективність побудови навчально-виховного процесу” [3]. Ми вважаємо, що професійна компетентність може бути окреслена як здатність посадової особи успішно реалізувати (розв'язувати) завдання, що належать до її компетенції та якісно й безпомилково виконувати свої функції, як у звичайних, так і в екстремальних умовах, успішно опановувати нові знання й швидко адаптуватися до змінних умов. Ми погоджуємося з думкою, що професійна компетентність – це інтегративне утворення особистості, яке поєднує у собі сукупність знань, умінь, навичок, досвіду і особистісних якостей, які обумовлюють готовність і здатність особистості діяти у складній ситуації та виконувати професійні завдання з високим ступенем невизначеності; здатність до досягнення більш якісного результату праці, ставлення до професії як до цінності [3]. Професійну компетентність (як і компетентність взагалі) в психологопедагогічній науці трактують у рамках функціонального і особистісного підходів. У рамках функціонального підходу компетентність характеризується набором компетенцій, якими повинен володіти фахівець. У цьому випадку структура компетентності визначається сукупністю діяльнісно-рольових та особистісних характеристик, що забезпечує ефективне виконання викладачем обов'язків науково-педагогічної діяльності у закладі вищої освіти. У рамках особистісного підходу компетентність розглядається як якість особистості і її структура характеризується в термінах структури особистості. Вчені виділяють чотири види професійної компетентності: функціональну (реалізація професійних знань), інтелектуальну (здатність до аналітичного мислення й комплексного підходу до виконання своїх обов'язків): ситуативну (діяльність залежно від професійної ситуації); со-

ціальні (реалізації комунікативних та інтеграційних здібностей [1].

Поняття “професійна мовнокомунікативна компетенція” щодо поняття “комунікативна компетенція” є вужчим, оскільки критерії професійної діяльності (зокрема студента технічної або юридичної спеціальності) зумовлюють наявність в адресанта мовлення (фахівця-нефілолога) низки комунікативних умінь, що можуть бути характерні та обов'язкові тільки для цього виду діяльності.

Спробуємо впорядкувати власне визначення поняття “професійна мовнокомунікативна компетенція” студента нефілологічної спеціальності. Це наявність професійно-комунікативних умінь особистості спілкуватися у типових умовах професійної діяльності, володіти потенціалом професійного дискурсу, репрезентувати нормативні та доступні для сприйняття навчально-наукові, професійно-орієнтовані тексти; здатність розв'язувати комунікативні завдання у складних і непередбачуваних ситуаціях професійного спілкування.

Зауважимо, що необхідний рівень професійної україномовної комунікативної компетенції студента-нефілолога передбачає наявність у нього таких умінь:

1. Комунікативні вміння:

а) установити контакт зі співрозмовником; б) підтримувати спілкування; в) добирати мовні засоби за певних умов спілкування у різних стилях та жанрах; г) умінь зацікавити співрозмовника у процесі опанування навчального предмету; г) умінь переконувати мовними засобами, залучувати співбесідника на свій бік.

2. Професійно-комунікативні вміння:

а) знання фахової (виробничої) термінології; б) здійснення комунікації за допомогою мовних засобів, що уможливають реалізацію імпресивної та волонтеративної функції мови: наказувати, переконувати, привертати увагу співрозмовника до питань, актуальних на певний момент для одного з них; в) умінь редагувати власне та чуже мовлення; г) умінь аналізувати змістовну правильність мовлення; г) умінь здійснювати різні види аналізу текстів науково-навчального та виробничо-технічного підстилів наукового стилю; д) нормативно та відповідно до ситуації спілкування послуговуватися фатичними жанрами мовлення.

На нашу думку, надзвичайно важливо формувати професійну мовнокомунікативну компетентність, яка передбачає:

– глибокі професійні знання і оволодіння понятійно-категоріальним апаратом певної професійної сфери та відповідною системою термінів, оскільки будь-яка галузь “має свої мовленнєві особливості, що виражаються у специфічній фаховій термінології, мовних кліше, професіоналізмах, утворюючи мову фахової галузі” [9, 33];

– досконале володіння сучасною українською

АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НЕФІЛОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ

літературною мовою, що забезпечує “усвідомлення значення державної мови не лише як засобу спілкування, а як найважливішого джерела формування інтелекту й духовно-емоційної сфери особистості через її органічний зв’язок із національними традиціями” [11, 7];

– уміле професійне використання мовних стилів і жанрів відповідно до місця, часу обставин статусно-рольових характеристик партнера (партнерів);

– знання етикетних мовних формул і вміння ними користуватися у професійному спілкуванні, бо “Надзвичайно важливими є також вміння співпрацювати з іншими, демонструючи при цьому хороші манери та здатність створювати робочу обстановку, у якій кожен почуватися комфортно” [12, 19];

– уміння працювати з різними типами текстів;

– орієнтуватися в потоці різноманітної та різнотипної інформації українською мовою, що формуватиме “українськомовну стійкість” майбутнього фахівця [10];

– вміння знаходити, вибирати, сприймати, аналізувати та використовувати інформацію профільного спрямування [4];

– володіння інтерактивним спілкуванням, характерною ознакою якого є необхідність миттєвої відповідної реакції на повідомлення чи інформацію, що знаходиться в контексті попередніх повідомлень [5];

– володіння основами риторичних знань та вмінь, що визначаються як уміння “доречно, виразно висловлювати свої думки, дотримуючись правил побудови висловлювання, переконувати слухачів у правильності своїх міркувань” [8, 96];

– уміння оцінювати комунікативну ситуацію швидко й на високому професійному рівні приймати рішення та планувати комунікативні дії [6].

Результатом становлення та розвитку професійної компетентності є: готовність випускників до будь-якої соціально-необхідної економічної діяльності; здатність до самостійного опанування знаннями, які є основою будь-якої професійної діяльності; сформованість особистісних професійно важливих якостей. Готовність як кінцевий і закономірний результат навчально-виховного процесу – це особистісне утворення взаємопов’язаних компонентів: мотиваційно-ціннісного (особистісного) когнітивного та процесуального (діяльнісного). До цих компонентів належить: теоретична готовність, практична, психофізіологічна, психологічна.

Теоретична готовність характеризується достатнім обсягом суспільно-гуманітарних, математичних, фундаментальних економічних та прикладних фахових знань, необхідних для професійної діяльності. Сформовані знання повинні виявлятися в аналітичних, прогностичних, проєктивних та рефлексивних вміннях. Практична готовність характеризується сформованістю на потрібному рівні про-

фесійних умінь і навичок, які забезпечать виконання професійних завдань. Психофізіологічна готовність розкриває наявність відповідних передумов для оволодіння професійною діяльністю, сформованістю професійно значущих особистісних якостей: організаторських (діловитість, відповідальність, вимогливість, ініціативність, працездатність, уміння організувати себе); комунікативних (товариськість, справедливість, привітність, доброзичливість, скромність, чуйність, тактовність); перцептивно-гностичних (спостережливість, розуміння інших людей, творче ставлення до справи тощо); експресивних (емоційна сприйнятливості і чуйність, оптимізм, почуття гумору, витримка, вміння переконувати тощо). Психологічна готовність розкриває мотиваційно-ціннісне ставлення випускника до праці, яке є основою вибіркової спрямованості на цінності професійної діяльності. Така готовність передбачає наявність емоційно-вольових якостей, які дають змогу особистості розгортати й підтримувати діяльність, незважаючи на перепони й перешкоди, які можуть виникнути (і виникають) на цьому шляху (свідомої мобілізації вольових зусиль, цілеспрямованості у роботі, здатність до самоуправління та самоорганізації, управління своєю поведінкою). Зрештою психологічна готовність визначає сформовану спрямованість на професійну діяльність.

Найважливіші функції формування професійної компетентності студентів нефілологічного профілю можна звести до таких:

– пізнавальна, що передбачає задоволення інтелектуальних, професійних, інформаційних потреб студентів у майбутній спеціальності;

– компенсаторна, що полягає у ліквідації прогалин в освіті, пов’язаних, наприклад, із недоотриманням знань, необхідністю більш глибокого самостійноусвідомлюваного оволодіння предметно-професійними знаннями й уміннями;

– діагностична, значення якої визначається схильностями й уподобаннями студентів, у виявленні рівня підготовленості, рівня індивідуально-психологічних здібностей і напрямів особистісного розвитку;

– проєктно-прогностична, за допомогою якої з’ясовуються можливості й готовність студентів до професійної діяльності, їхній майбутній творчий потенціал;

– адаптаційна, що складається з розвитку інформаційної культури, основ професійного менеджменту, умінь передбачати і проєктувати фахові технології і системи.

Формування професійної компетентності фахівця нефілологічного профілю у закладі вищої освіти буде розуміти як процес оволодіння стійкими, інтегрованими, системними знаннями з природничо-гуманітарних, фундаментальних та клінічних дисциплін; уміння застосовувати їх у нових, нестан-

дартних ситуаціях; розвиток особистісно важливих якостей, особливо здатність до саморегуляції, що забезпечить комплексне становлення майбутнього сімейного лікаря.

Специфіка навчання студентів української мови у закладах вищої освіти нефілологічного напрямку має складатися з двох переважних обставин. Перша: для студентів вищої школи українська мова має бути не стільки метою, скільки засобом отримання професійної освіти – економічної, медичної, юридичної, інженерної тощо, що має примушувати викладачів у процесі навчання їх української мови по можливості враховувати майбутню спеціальність студента. Ця своєрідність запитів аудиторії повинна оформити особливу лінгводидактичну категорію урахування майбутньої спеціальності студентів (українська мова як засіб оволодіння спеціальністю, професійно спрямоване навчання української мови). У межах реалізації цієї категорії має бути виконане дослідження, як-от: відібраний найбільш типовий для наукової сфери спілкування лексико-граматичний матеріал, складені списки найбільш частотних лексичних одиниць загальнонаукового, профільного й вузькоспеціалізованого характеру.

Друге: оволодіваючи своєю спеціальністю, тобто набуваючи так звану предметну (професійну, конвенціональну) компетенцію, студенти оволодівають необхідними знаннями, навичками й уміннями українською мовою, якою будуть здатні реалізовувати лінгвістичну компетенцію у різних умовах мовленнєвого спілкування, особливо професійного. Формування професійної компетентності студента нефілологічного профілю є результатом розвитку професійних якостей особистості (пам'яті, логічного мислення, рефлексії, організованості, акуратності і пунктуальності, емоційної стійкості, уваги, допитливості, рішучості, комунікабельності) та певних етичних якостей (толерантності, тактовності, доброти, справедливості, віри у здібності учня, терпіння, доброзичливості, контактності, прагнення до ділового співробітництва, готовності враховувати кращий досвід). Розвиток етичних і професійних якостей у поєднанні зі стійкою системою моральних цінностей є основою формування професійної компетентності. Професійна компетентність охоплює не лише базові знання, вміння і навички, а й ціннісні орієнтації, мотиви діяльності фахівця, розуміння себе та навколишнього світу, взаємостосунки з людьми, здатність до розвитку свого творчого потенціалу та самовдосконалення. У результаті майбутній фахівець, володіючи творчою й інтелектуальною індивідуальністю, високим рівнем культури, моральних і етичних норм, стає компетентним фахівцем, здатним до самовдосконалення. Значний вплив на формування професійної компетентності має належний відбір змісту навчального матеріалу для самостійного опрацювання студен-

тами та організація їхньої самостійної позааудиторної навчально-пізнавальної роботи, мета якої – забезпечення, закріплення та поглиблене засвоєння нових знань, здобутих під час аудиторної роботи.

Отже, діяльність студентів під час навчання у закладі вищої освіти має подвійний характер, що виявляється у навчанні діяльності з метою професійного отримання знань, умінь і навичок і в підготовці до майбутньої трудової діяльності. З точки зору лінгводидактики, студенти, вступаючи до вищої школи, не володіють ані змістом майбутньої професійної думки, ані формою її вираження, що створює ситуацію одночасної наявності двох сполучених труднощів: з одного боку, студенти повинні отримати спеціальну професійну освіту, з іншого, удосконалювати, формувати й розвивати навички українського мовлення.

Висновки. Таким чином, у статті ми здійснили аналіз наукових джерел; розглянули поняття “компетентність”, “професійна компетентність”, “професійна мовнокомунікативна компетенція”. Визначили аспекти професійної компетентності, розкривши сутність поняття “професійної компетентності” через ключові компоненти професійної компетентності та їх зміст. Загалом, успішною професійною підготовкою майбутнього випускника закладу вищої освіти вважається сформованість у нього професійних компетентностей – специфічних знань, вузькоспеціальних вмінь, навичок та здібностей, способів мислення, необхідних для ефективного виконання конкретних дій у певній фаховій галузі, а також розуміння відповідальності за свої вчинки. Подальшого дослідження потребує виявлення та уточнення сукупності організаційних, психологопедагогічних та дидактичних умов на всіх етапах реалізації підходів щодо формування професійної компетентності студентів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Волошина О. Іншомовна компетентність студентів-аграріїв у незалежній Україні. *Сільське господарство та лісівництво. Збірник наукових праць*. Т. 2. Вінниця, 2017. С. 204–212.
2. Волошина О. Роль дисциплін педагогічного циклу у професійному розвитку майбутніх учителів. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія*. 2013. № 39. С. 130–133.
3. Voloshyna Oksana. Formation of information and communicative competence of future agrarian specialists in higher education institutions theoretical and practical aspects of the development of modern scientific research. *Scientific monograph. Part 2*. Riga, Latvia, 2022. P. 234–259.
4. Дмитрук Л. Особливості українського мовленнєвого етикету. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2016. № 1. С. 273–277.
5. Дмитрук Л. Професійна мовнокомунікативна компетентність майбутнього фахівця медичної галузі. *Збірник*

**АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ
У СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НЕФІЛОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ**

*праць Уманського державного педагогічного університету
Павла Тичини. Умань, 2018. Вип. 2. С. 59–65.*

6. Dmytruk L. Using innovative techniques when teaching ukrainian to foreign students. *Наука і освіта : наук.-практ. журнал*. 2017. № 4. С. 113–118.

7. Закон України “Про освіту” № 1060-XII, із змінами від 11 червня 2008. URL: http://www.osvita.org.ua/pravo/law_00/.

8. Пентиліук М.І. Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики. Київ, 2011. 256 с.

9. Рускуліс Л.В., Зайцева Т.А. Українська мова (за професійним спрямуванням). Миколаїв, 2014. 306 с.

10. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава, 2008. 712 с.

11. Спанатій Л.С. Сучасна українська літературна мова. Вступ. Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Миколаїв, 2015. 372 с.

12. Тимошенко Н.Л. Корпоративна культура: діловий етикет. Київ, 2006. 391 с.

REFERENCES

1. Voloshyna, O.V. (2017). Inshomovna komunikativna kompetentnist studentiv-ahraryiv u nezalezhnii Ukraini [A foreign communicative competence of students-agrarians in independent Ukraine]. *Collection of scientific papers “Agriculture and Forestry”*. No. 6. pp. 204–212. [in Ukrainian].

2. Voloshyna, O. (2013). Rol dystsyplin pedahohichnoho tsykladu u profesiinomu rozvytku maibutnikh uchyteliv [The role of pedagogical cycle disciplines in the professional development of future teachers]. *Scientific papers of Vinnytsia Pedagogical University named after Mykhailo Kotsiubynskyi*. No. 39. pp. 130–133. [in Ukrainian].

3. Voloshyna, O. (2022). Formation of information and communicative competence of future agrarian specialists in higher education institutions. Theoretical and practical aspects of the development of modern scientific research. *Scientific monograph*. Part 2. Riga, Latvia. pp. 234–259. [in English].

4. Dmytruk, L. (2016). Osoblyvosti ukrainskoho movlenievoho etyketu [Peculiarities of Ukrainian speech etiquette]. *Scientific bulletin of Mykolaiv National University named after V.O. Sukhomlynskyi*. No. 1. pp. 273–277. [in Ukrainian].

5. Dmytruk, L. (2018). Profesiina movnokomunikativna kompetentnist maibutnoho fakhivtsia medychnoi haluzi [Professional linguistic and communicative competence of the future specialist in the medical field]. *Collection of papers of Uman State Pedagogical University named after Pavlo Tychyna*. Uman, Vol. 2. pp. 59–65. [in Ukrainian].

6. Dmytruk, L. (2017). Using innovative techniques when teaching ukrainian to foreign students]. *Science and Education: scientific and practical journal*. No. 4. pp. 113–118. [in English].

7. Zakon Ukrainy “Pro osvitu” № 1060-XII, iz zminamy vid 11 chervnia 2008 [Law of Ukraine “On Education” No. 1060-XII, as of June 11, 2008]. Available at: http://www.osvita.org.ua/pravo/law_00/. [in Ukrainian].

8. Pentyliuk, M.I. (2011). Aktualni problemy suchasnoi lnhvodydaktyky [Actual problems of modern language didactics]. Kyiv, 256 p. [in Ukrainian].

9. Ruskulis, L.V. & Zaitseva, T.A. (2014). Ukrainska mova (za profesiinym spriamuvanniam) [Ukrainian language (professional orientation)]. Mykolaiv, 306 p. [in Ukrainian].

10. Selivanova, O.O. (2008). Suchasna lnhvistyka: napriamy ta problemy [Modern linguistics: directions and problems]. Poltava, 712 p. [in Ukrainian].

11. Spanatii, L.S. (2015). Suchasna ukrainska literaturna mova. Vstup. Fonetyka. Fonolohiia. Orfoepiia. Hrafiika. Orfohrafiia. Leksykolohiia. Frazeolohiia. Leksykohrafiia [Modern Ukrainian literary language. Introduction. Phonetics. Phonology. Orthoepy. Graphics. Orthography. Lexicology. Phraseology. Lexicography]. Mykolaiv, 372 p. [in Ukrainian].

12. Tymoshenko, N.L. (2006). Korporatyvna kultura: di-lovyi etyket [Corporate culture: business etiquette]. Kyiv, 391 p. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 19.09.2022

“Якщо тобі відповіли мовчанням, це ще не означає, що тобі не відповіли”.

*Сократ
давньогрецький філософ*

“Спілкування з книгами юність плекає, старість звеселяє, щастя прикрашає, у нещасті дає притулок і розраду, вдома радує, а поза домом не заважає”.

*Цицерон
давньоримський філософ, політичний діяч*

“Досвід бере велику платню за навчання, але навчас краще всіх вчителів”.

*Томас Карлейль
шотландський письменник*

“У чому сенс життя? Служити іншим і робити добро”.

*Арістотель
давньогрецький філософ*

